

Shrnutí:

V článku je uvedeno, zda mohou environmentální obránci v českém přestupkovém právu účinně využít krajní nouzi jako okolnost vylučující protiprávnost. Těžištěm analýzy je brněnský případ protestu, v němž byl účastník nenásilné klimatické akce uznán vinným z přestupku podle zákona o silničním provozu poté, co se bez důvodu souvisejícího se silničním provozem zdržoval na vozovce a na přechodu pro chodce. Článek ukazuje, že samotná koncepční použitelnost krajní nouze v těchto věcech není zcela vyloučena. Klimatická krize může být reálným a bezprostředním nebezpečím pro zájmy chráněné zákonem, a s pochybnostmi lze připustit i to, že protestní jednání může k odvracení takového nebezpečí alespoň směřovat. Přesto lze uzavřít, že soudy námitku krajní nouze odmítnou, neboť neshledají splnění subsidiarity a proporcionality. Na tomto základě článek dovozuje, že největší praktickou překážkou účinného využití krajní nouze není spor o existenci klimatické hrozby, nýbrž přísné posouzení toho, zda existovaly jiné účinné a zákonné prostředky protestu a zda újma způsobená blokadou dopravy nepřevážila nad významem odvraceného nebezpečí. Svoboda projevu i mezinárodní rámec ochrany environmentálních obránců proto v těchto věcech nehrají roli samostatného důvodu beztrestnosti, ale spíše interpretačního korektivu při hodnocení subsidiarity, proporcionality, materiální stránky přestupku a přiměřenosti zásahu veřejné moci.

Klíčová slova: správní trestání, odpovědnost za přestupek, okolnosti vylučující protiprávnost, krajní nouze, subsidiarita, proporcionalita, materiální znak přestupku, klimatické protesty, environmentální aktivismus.

The Limits of the Necessity Defence as a Justification for Administrative Offences in Arguments Advanced by Environmental Defenders – summary:

The article examines whether environmental defenders in Czech administrative offence law can effectively invoke the defence of necessity as a circumstance excluding unlawfulness. The core of the analysis is the Brno protest case, in which a participant in a non-violent climate action was found guilty of an administrative offence under the Road Traffic Act after remaining on the roadway and at a pedestrian crossing without a reason connected to road traffic. The article shows that the conceptual applicability of necessity in such cases is not entirely excluded. The climate crisis may constitute a real and imminent danger to interests protected by law, and, albeit with some reservations, it is also possible to accept that protest conduct may at least be aimed at averting such danger. Nevertheless, it can still be concluded that courts will reject the necessity defence because they will not find the requirements of subsidiarity and proportionality to be satisfied. On this basis, the article argues that the greatest practical obstacle to the effective use of necessity is not a dispute over the existence of the climate threat, but rather the strict assessment of whether other effective and lawful means of protest were available and whether the harm caused by blocking traffic outweighed the significance of the danger being averted. Freedom of expression and the international framework for the protection of environmental defenders therefore do not operate in these cases as an independent ground for exculpation, but rather as an interpretive corrective in assessing subsidiarity, proportionality, the substantive element of the administrative offence, and the proportionality of intervention by public authorities.

Keywords: administrative punishment, liability for administrative offences, circumstances excluding unlawfulness, defence of necessity, subsidiarity, proportionality, material element of an administrative offence, climate protests, environmental activism.